

DENET VERGİ SİRKÜLER

Sirküler Tarihi : 27.02.2018
Sirküler No : 2018/039

YURTIÇİNDEN VE YURTDIŞINDAN SAĞLANAN YABANCI PARA NAKDİ KREDİLER İLE DÖVİZE ENDEKSİLİ KREDİLERİN TOPLAMI 15 MİLYON ABD DOLARI VE ÜSTÜNDE OLAN FİRMALARA MERKEZ BANKASINA SÜREKLİ BİLDİRİM VE BAĞIMSIZ DENETİM YAPTIRMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ GETİRİLMİŞTİR

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

1. SİSTEMİK RİSK VERİ TAKİP SİSTEMİ VE YASAL DAYANAĞI:

Finansal istikrarı sağlayıcı yönde para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak, Merkez Bankasının temel görevleri arasındadır. Bu görevin, sektörlerin döviz pozisyonlarını etkileyen işlemlerin yakından takibini gerektirdiği görüşüyle ve Merkez Bankasının mevcut veri tabanlarına dayanan takip sisteminin güçlendirilmesi amacıyla, firma bazında yabancı para pozisyonunun, nakit akımının ve türev ürün kullanımının izlenebilmesini hedefleyen kapsamlı bir veri seti çalışması başlatılmıştır.

Bu çerçevede öncelikle 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun mülga 44 üncü maddesi, 28.11.2017 tarih ve 7061 sayılı Kanun'la aşağıdaki şekilde değiştirilerek, **Merkez Bankasının gerçek ve tüzel kişilerden döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerine ilişkin bilgi isteme yetkisi düzenlenmiştir:**

“Gerçek ve tüzel kişilerden bilgi isteme yetkisi:

MADDE 44- Banka, gerçek ve tüzel kişilerin döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerini izlemek amacıyla belirleyeceği gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir. İstenilecek bilgi ve belgelerin kapsamı, toplanma ve izlenme yöntemi, doğruluğunun denetimi, paylaşımı, destek hizmeti temini de dâhil olmak üzere usul ve esaslar Bankaca belirlenir.

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2017 yılında 8,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 160'den fazla ülkede bulunan 1.500 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 74.000'nin üzerinde kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Bu maddenin uygulanmasında destek hizmeti kuruluğu çalışanları hakkında da bu Kanunun 35 inci maddesi ve 68 inci maddesinin (II) numaralı fıkrasının (a) bendi hükümleri tatbik olunur.”

Bu değışiklikler kapsamında ayrıca 1211 sayılı Kanunun 68 inci maddesine aşığıdaki (IV) numaralı fıkra eklenmiştir:

“IV- Bu Kanunun 44 üncü maddesi uyarınca Bankaca istenilen bilgi ve belgeleri vermeyen, gerçeğe aykırı veren veya belirlenen usul ve esaslara aykırı olarak veren gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli ve ilgilileri hakkında bin günden iki bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.”

Bu değışiklikler, 5.12.2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Son olarak, 17.02.2018 tarih ve Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren [Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik](#) (Yönetmelik) ile döviz pozisyonunu etkileyen işlemleri izlemek üzere Merkez Bankasının belirleyeceği firmalardan bilgi ve belge toplanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bu Yönetmelik, Merkez Bankasının, döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerini izleyeceği firmaları, istenilecek bilgi ve belgeleri, bu bilgi ve belgelerin toplanma ve izlenme yöntemini, paylaşımını, doğruluğunun denetimini ve konuya ilişkin destek hizmeti teminini kapsamaktadır.

Bu Yönetmelik ile özetle, 15 milyon ABD doları ve üzerinde döviz cinsinden borcu bulunan firmaların döviz pozisyonlarını etkileyen işlemlerinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bünyesinde kurulan [Sistemik Risk Veri Takip Sistemi](#) ile izlenmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Sistem kapsamına giren firmaların¹ Merkez Bankası tarafından belirlenen veri formundaki bilgileri, www.tcmbveri.gov.tr adresine bildirmeleri gerekmektedir. Bildirimler, 31 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık tarihlerinde sona eren üçer aylık hesap dönemleri itibarıyla yapılacaktır.

2. BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN KAPSAMINA GİREN FİRMALAR VE BİLGİLER:

Yönetmelik’in 5 inci maddesi ile firmaların bildirim yükümlülüğü belirlenmiştir. Buna göre, yurtiçinden ve yurtdışından sağlanan yabancı para nakdi krediler ile dövizde endeksli kredilerinin toplamı ilgili hesap döneminin son işgünü itibarıyla 15 milyon ABD doları ve üstünde olan firmalar, veri formu ile talep edilen bilgileri, açıklama formuna uygun olarak Merkez Bankasına müteakip hesap döneminden itibaren bildirmekle yükümlüdürler.

Kredi tutarlarının ABD doları karşılığı, ilgili dönemin son iş gününe ilişkin Resmî Gazete’de yayımlanan döviz alış kuru kullanılarak belirlenecektir.

¹ Bildirimle yükümlü olan ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda tanımlanan banka ve finansal kuruluşlar haricindeki gerçek ve tüzel kişileri ifade eder.

Bildirim kapsamına, finansal kurumlardan (bankalar, faktoring şirketleri ve finansal kiralama şirketleri vb.) kullanılan krediler girmekte olup, örneğin ilişkili şirketlerden sağlanan döviz cinsinden borçlar kapsama dâhil değildir.

Bildirimle yükümlü olan firmanın, yabancı para nakdi krediler ile dövizde endeksli kredileri toplamı Merkez Bankası'na belirlenen sınırın altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erer.

Görüldüğü üzere, sisteme giriş ara hesap dönemleri itibariyle olduğu halde sistemden çıkış yıllık hesap dönemi itibariyle belirlenmiştir. Buna göre, örneğin 31 Mart 2018 tarihinde sona erecek ara hesap döneminin son iş günü itibariyle belirlenen sınırı aşan yabancı para nakdi krediler ile dövizde endeksli kredileri bulunan firmaların bildirim yükümlülüğü 31 Mart itibariyle başlayacaktır. Söz konusu firmanın izleyen 30 Haziran 2018 ara döneminde de sınırı aştığını ve bu dönem için de bildirim yükümlülüğünün yerine getirileceğini, ancak sonraki üç aylık dönem olan 30 Eylül 2018 ara döneminde sınırın altında kaldığını varsaydığımızda bildirim yükümlülüğü müteakip hesap döneminde (yani 2019'da) sona erecektir. (Tabii ki 2019 ara hesap dönemlerinde bildirim yükümlülüğünün başlamaması kaydıyla) Bu firma 30 Eylül 2018 ara dönemi ve 31 Aralık 2018 yıllık hesap dönemi için bildirimde bulunmak zorunda olacaktır. İleride açıklanacağı üzere, bu şirket 2018 yılına ilişkin olarak bağımsız denetime de tabi olacaktır.

Ayrıca, Merkez Bankası, yükümlülüğe giren firmalardan formların bilgi amaçlı olmak üzere 31 Aralık 2017 tarihi itibariyle de sisteme eklenmesini talep edecektir.

Formlar Mart ayı içerisinde www.tcmbveri.gov.tr adresinde açıklanacaktır. Ayrıca, Merkez Bankası konuya ilişkin soruları 444 44 66 no'lu çağrı merkezi ile cevaplandırarak ve sitede "sıkça sorulan sorular" altında açıklamalar yapacaktır.

3. BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ HANGİ FİNANSAL TABLOLAR ÜZERİNDEN BELİRLENECEKTİR?

Bildirim yükümlülüğünün saptanmasında, firmaların yabancı para nakdi kredileri ile dövizde endeksli kredileri toplamı hesaplanırken, **varsa son hesap dönemine ilişkin TMS²'lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosu yoksa vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço dikkate alınacaktır.**

Bildirim yükümlülüğü münferit mali tablolar üzerinden hesaplanacak, konsolide mali tablolar üzerinden yapılmayacaktır.

² Türkiye Muhasebe Standartları (TMS): KGK tarafından yayımlanan, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardını ve KGK tarafından farklı işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için belirlenen standartları ve bunlarla ilişkili diğer düzenlemeleri ifade eder.

Eğer bir İştirak veya Bağlı Ortaklık Ana Ortaklık'tan bir borç kullanırsa bu yükümlülük olarak değerlendirilmeyecektir. Ana Ortaklık bu yükümlülüğü tek başına bildirecektir. Yani yükümlülük bankadan krediyi kullanan gerçek veya tüzel kişiye aittir.

4. BİLDİRİM ZAMANI:

Yönetmelik'in 6/3 üncü maddesi uyarınca bildirimler, finansal raporlama çerçevesine uygun olarak ilgili yılın 31 Mart, 30 Haziran ve 30 Eylül tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri için takip eden birinci ayın sonuna kadar, 31 Aralık tarihinde sona eren yıllık hesap dönemini için ise takip eden üçüncü ayın sonuna kadar tamamlanacaktır.

Veri bildirimleri, www.tcmbveri.gov.tr adresi üzerinden, Sistemde bulunan açıklama formu ve kullanıcı kılavuzunda yer alan açıklamalar doğrultusunda, belirlenen tüm adımlar izlenerek eksiksiz yapılacaktır.

Finansal raporlama çerçevesi, bildirimle yükümlü olan firmanın, 19/12/2012 tarihli ve 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olması durumunda KGK düzenlemelerine göre uyguladığı Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını (TFRS) veya Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardını (BOBİ FRS), bunlar dışındaki firmalar için ise BOBİ FRS'yi ifade eder.

Görüldüğü üzere, bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosu yoksa vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço esas alınmakta iken, bildirimde vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço hiç dikkate alınmayacaktır. Başka bir ifade ile bildirimler, **finansal raporlama çerçevesine** (firma Türk Ticaret Kanunu uyarınca zorunlu bağımsız denetime tabi ise TFRS veya BOBİ FRS, bağımsız denetime tabi değilse BOBİ FRS'ye) uygun olarak hazırlanan veriler kullanılmak suretiyle yapılacaktır. 31 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık tarihlerinde sona eren hesap dönemleri için yapılacak olan tüm bildirimler **finansal raporlama çerçevesine** göre yapılacaktır.

Bağımsız denetime tabi olmayan firmaların bildirimde BOBİ FRS'yi esas almak zorunda kalmaları bu firmaları zorlayacaktır. Bu nedenle söz konusu düzenlemenin gözden geçirilmesinde fayda görüyoruz.

5. BAĞIMSIZ DENETİM MECBURİYETİ:

Yönetmelik'in 7 nci maddesinde, Sistemik Risk Veri Takip Sistemine girişi yapılacak verilerin doğruluk denetiminin bağımsız denetçiler tarafından yapılması öngörülmüştür. Söz konusu maddenin 1 inci fıkrasına göre, yıllık hesap dönemine ilişkin bildirilen verilerin denetimi, bu verilerin ara dönemlerde bildirilen veriler ile tutarlılığının denetimi de dahil, denetçi tarafından KGK düzenlemelerine uygun olarak izleyen yılın 31 Mayıs tarihine kadar tamamlanacaktır.

Yönetmelik'in 5/4 üncü maddesi uyarınca, bildirim yükümlülüğü olan firma, yükümlülüğün başladığı tarihten itibaren 60 gün içinde denetçi ile denetim sözleşmesi imzalayacak ve Yönetmelik'in 9/4 üncü maddesi uyarınca, Sisteme girmiş olduğu verileri denetleyecek denetçiye Sistem üzerinden kullanıcı olarak belirleyecek ve denetçi ile imzaladığı sözleşmenin bir örneğini Sisteme yükleyecektir.

31.03.2018 tarihinde sona erecek ara hesap dönemi için bildirim yükümlülüğü başlayacak firmaların bu tarihten itibaren 30 gün içinde sözleşme düzenlemeleri mümkün olmakla birlikte önerimiz, bu döneme ilişkin bildirim tamamlanacağı tarih olan Nisan ayı sonuna kadar sözleşmelerin imzalanması yönündedir.

Bu denetimlerde, “*Özel Hususlar - Tek Bir Finansal Tablonun Bağımsız Denetimi ile Finansal Tablolardaki Belirli Unsurların, Hesapların veya Kalemlerin Bağımsız Denetimi*” başlıklı BDS 805 ile birlikte denetimle ilgili tüm BDS'lere uyulacaktır.

Denetçi, bildirilen verilerde, bariz biçimde önemsiz sayılanlar dışında yanlışlık tespit etmesi durumunda firmadan gerekli düzeltmeleri yapmasını Sistem üzerinden talep edecektir. Denetçi tarafından bildirilen yanlışlıklar firma tarafından beş iş günü içerisinde düzeltilerek Sisteme yüklenecektir. Denetçi, olumlu görüş içeren denetim raporunun imzalanmış kopyasını 31 Mayıs tarihine kadar Sisteme yükleyecek ve onay işlemini gerçekleştirecektir.

Denetçi tarafından düzeltilmesi talep edilen yanlışlıkların firma yönetimi tarafından düzeltilmemesi halinde bildirilen veriler için onay işlemi yapılmayacak ve denetim raporunda olumsuz görüş verilecektir. Olumsuz görüşü içeren denetim raporunun imzalanmış kopyası da aynı sürede Sisteme yüklenecektir.

Bildirilmesi zorunlu olan verilerin denetiminin mümkün olmaması halinde denetçi denetimden çekilecek ve bu durumun nedenlerini yazılı olarak Sisteme yükleyecektir.

Denetçi, denetim sözleşmesini, Sisteme yüklediği raporları ve denetiminin mümkün olmaması halinde düzenlediği yazıyı KGK düzenlemelerinde belirlenen süreler içerisinde KGK'ya bildirecektir.

Bu denetim, firmanın Türk Ticaret Kanunu kapsamında seçtiği bağımsız denetçi tarafından yapılabileceği gibi, KGK tarafından bağımsız denetim yapmak üzere yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşu veya denetim üstlenen bağımsız denetçi tarafından da yapılabilir. Türk Ticaret Kanunu kapsamında bağımsız denetim için denetim sözleşmesi imzalanmış olsa bile, bu denetim için ayrı bir bağımsız denetim sözleşmesi imzalanması gerekmektedir.

Merkez Bankasının, firma tarafından bildirilen verilerin çapraz kontrollerini gerçekleştirme ve ihtiyaç duyduğu takdirde yükümlüler nezdinde denetim yapma hakkı saklıdır.

Denetimde rotasyon kuralları geçerli olacaktır.

6. SİSTEM KULLANICISI OLABİLMEK İÇİN ELEKTRONİK İMZA ŞARTTIR:

Sistemin kullanıcıları Merkez Bankası, firmalar ve denetçilerdir. Sistem kullanıcıları, Sistemin genel ağ sitesi üzerinden elektronik imza oluşturma aracı ile kayıt olarak aktif kullanıcı olacaklardır. Bu nedenle yükümlülüğe tabi şirketlerin elektronik imza gereğini yerine getirmeleri gerekir.

7. CEZA HÜKÜMLERİ:

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 68 inci maddesine göre, Veri bildiriminin yapılmaması, doğru veya eksiksiz gerçekleştirilmemesi veya olumsuz görüş verilmesini gerektiren durumların düzeltilmemesi hallerinde bu maddeye göre işlem başlatılabilecek ve bin günden iki bin güne kadar adli para cezasına hükmolunabilecektir.

Bu maddede bağımsız denetçiler için herhangi bir ceza öngörülmemiştir. Ancak Merkez Bankası, doğru veya tam olmayan verileri onaylayan veya bu Yönetmelikte belirlenen denetim sürelerine uymayan denetçi hakkında KGK'ya bildirimde bulunacaktır. (Yönetmelik Md.12/2)

8. ÖRNEKLER:

Örnek 1:

31.12.2017 tarihi itibarıyla yabancı para nakdi krediler ile dövize endeksli kredilerinin toplamı 15 milyon ABD doları ve üstünde olan bir firmanın 31.3.2018 tarihinde sona eren ara hesap döneminin son iş günü söz konusu borçlarının limit altına düşmüş olması halinde bildirim yükümlülüğü yoktur.

Örnek 2:

31.03.2018 tarihinde yabancı para kredileri toplamı 15 milyon ABD doları ve üzerinde olan firmanın borçları 30.06.2018 hesap dönemi itibarıyla belirlenen limitin altına düştüğünde firmanın bildirim yükümlülüğü 30.06.2018, 30.09.2018 ve 31.12.2018 hesap dönemleri için devam edecek, Bağımsız Denetim yükümlülüğü yerine getirilecek ve 31.03.2019 tarihli hesap dönemi için ise (borcun belirlenen limitin altında olması kaydıyla) bildirim yükümlülüğü sona erecektir.

Örnek 3:

(X) A.Ş. Şubat ayı içinde yurt dışındaki bir bankadan kullandığı 100 milyon ABD doları kredinin yarısını ilişkili şirketlere aktarmıştır. Bu kredi 31.03.2018 itibarıyla kapatılmadığı takdirde bu şirketin 31.03.2018 hesap dönemi için bildirim yükümlülüğü vardır. Ancak bu şirketin krediyi aktardığı (yani krediyi fiilen kullanan) şirketlerin bildirim yükümlülüğü yoktur.

Örnek 4:

(Y) Holding A.Ş. bağımsız denetime tabi olup, konsolide finansal durum tablosu çıkarmaktadır. Bu şirketin konsolide finansal durum tablosunda yer alan krediler toplu şekilde sisteme girilmeyip sadece yükümlü olduğu tutar sisteme girilecektir. Yani, her şirket bildirim yükümlülüğü bakımından münferit olarak kullandığı kredi tutarına bakılarak (solo finansal tablolara göre) değerlendirilecektir.

Örnek 5:

(C) A.Ş. yabancı sermayeli bir şirket olup, Kasım 2017 ayında yurt dışındaki finansal kurum olmayan ortağından 20 milyon ADB Doları borç kullanmıştır. Bu borç 31.03.2018 itibariyle ödenmese dahi bu şirketin bildirim yükümlülüğü doğmayacaktır. Çünkü yurt dışındaki ilişkili şirketlerden (banka veya finansal kurum olmayan) sağlanan borçlar bildirim kapsamına girmemektedir.

Örnek 6:

Serbest bölgede faaliyette bulunan (D) A.Ş. faktoring yoluyla belirlenen limitin üzerinden döviz cinsinden finansman sağlamıştır. Bu finansman 31.03.2018 tarihi itibariyle limitin üzerinde olmaya devam ederse söz konusu şirket serbest bölgede olsa bile bildirim yapmakla yükümlü olacaktır. Serbest bölge için herhangi bir istisna öngörülmemiştir. Faktoring ve finansal kiralama işlemleri de kapsam dâhilindedir.

Saygılarımızla.